

An en Bert verloren hun kleinzoon

‘Vasco had er nog

Vasco was twee toen hij, geheel onverwachts, overleed. Het bleek een zeldzame, erfelijke stofwisselingsaandoening. Hij werd opgebaard bij zijn oma en opa An en Bert van Mechelen. Uitvaartbegeleider Marjon Weijzen sprak met hen over de tijd rond zijn overlijden en hoe het nu, drie jaar later, met hen gaat.

moeten zijn'

'We mochten mee om het hartje te horen kloppen. Op een donderdag gingen we naar de vroedvrouw met Diana, Vasco en Eric, onze schoonzoon. Het was 's avonds om een uur of half zeven, na hun werk. Vasco was de hele dag op het kinderdagverblijf geweest. In het kraamcentrum was hij lekker aan het spelen en hij wilde aanvankelijk niet mee terug. Bert en ik zetten hem in de auto en gaven hem nog een afscheidsknuffel.' An haalt diep adem en vervolgt: 'Thuis werd hij lastig, druk. Ze legden hem in bed. De volgende ochtend lag hij nog lekker te slapen. Dachten ze. Maar om negen uur ging het ze toch te lang duren en hebben ze de dokter gebeld. Die constateerde een epileptische aanval. We zagen ze weer in het ziekenhuis.

Vasco lag aan allerlei slangen en infusen, in een diepe slaap, een soort coma. Een arts zei al meteen dat ze zich op het ergste moesten voorbereiden. Maar dat wil je gewoon niet geloven. Een kind dat je de vorige dag nog gezond te slapen hebt gelegd.'

'Hij heeft het van mij'

Het bleek dat Vasco glycerol kinase deficiëntie had. X-gebonden. An diept uit haar portemonnee, op de plek waar anderen een foto van hun kleinkinderen bewaren, een opgevouwen papiertje op waarop de naam van de ziekte staat. 'Een heel zeldzame ziekte, een erfelijke stofwisselingsaandoening.' De lijnen om haar mond worden dieper. 'We hebben ons laten onderzoeken; hij heeft het van mij.'

Vasco heeft nog twee weken op de intensive care gelegen, in het Wilhelmina Kinderziekenhuis. 'We denken achteraf dat hij eigenlijk die nacht al overleden is,' zegt An. Bert had, in overleg met Diana en Eric, een paar dagen tevoren al gebeld met 'de Wending', een uitvaartbedrijf dat gespecialiseerd is in kinderuitvaarten. Hij had het gevonden op internet. 'Je weet helemaal niet wat je in zo'n situatie moet doen. Je bent er niet op voorbereid dat je de begrafenis voor een kind moet

regelen. Wij vonden het heel belangrijk dat iemand de regie nam, iemand die we konden vertrouwen. De dames van de Wending hebben, samen met Diana en Eric, Vasco uit het ziekenhuis gehaald en hem bij ons thuis opgebaard. Diana en Eric waren kapot. Ze konden het gewoon niet aan.'

Nog even thuis

An en Bert kijken elkaar even aan. 'Na die weken dat hij aan slangen in het ziekenhuis lag, konden we Vasco eindelijk weer in onze armen nemen,' zegt An. 'Vasco lag hier boven, op het

'Thuis konden we hem eindelijk weer vasthouden'

logeerbed. Op een koeling. Diana en Eric hebben geen obductie laten doen; ze wisten immers wat er aan de hand was. Vasco's neef en nichten liepen af en toe naar boven om hem te knuffelen. Vasco was de jongste van onze zeven kleinkinderen. De oudste was toen al bijna achttien. De jongsten vonden het in het begin wel even eng. Maar al had hij zijn tongetje wat naar buiten en was zijn gezicht wat opgezwollen, door de medicijnen waarschijnlijk, het was helemaal niet akelig.' Bert vult aan: 'Een stevige bink was het. Iedereen die wilde kon hem zien, we zoenden hem en iedere avond las ik hem voor.' An: 'Ik denk nog zo vaak aan zijn heerlijke zoenen.' Bert staat op om een fotoboekje te pakken. Op de foto ligt een jongetje te midden van knuffels. Hollands welvaren zou je denken, als je niet beter wist.

Mooi plekje

'Diana en Eric konden het niet over hun hart verkrijgen om zijn lichaam te laten cremieren. We zijn alle begraafplaatsen in de buurt afgeweest om een plek uit te zoeken. Vasco heeft nu een prachtig plekje op een begraafplaats in Bilthoven. Het klinkt misschien raar, maar we wilden niet dat hij op zo'n doodse begraafplaats zou komen te liggen. Hij ligt op een

‘Ik voel me schuldig, want

kinderhofje, dat we er vriendelijk vonden uitzien. Er hangen ballonnen, er staan knuffels. Een ander noemt het misschien kitscherig, maar wij vinden het een rustgevend plekje.’

Op de begrafenis was de aula afgeladen vol. An: ‘We hebben een kleine familie. Maar er waren vrienden en collega’s gekomen van Diana en Eric, en van ons, en veel burens. Ze hadden helemaal niet zoveel rouwkaarten verstuurd. Voor ons hadden er niet zoveel mensen hoeven zijn, maar voor Diana en Eric vonden we het fijn. Het was zo druk dat niet iedereen goed afscheid heeft kunnen nemen. Maar eerlijk gezegd is het die dag toch een beetje langs ons heen gegaan. Onze oudste kleindochter heeft ‘Tears in heaven’ van Eric Clapton gezongen en onze schoondochter heeft heel mooi gesproken. Daarna hebben we Vasco in kleine kring begraven. Vasco is in onze auto naar de begraafplaats gereden. Hij lag in een klein kistje. Eric heeft nog overwogen om zelf een kistje te maken, maar dat kon hij toch niet opbrengen.’

Bob de Bouwer

Het is nu ruim drie jaar geleden, maar we bezoeken zijn graf nog wel eens in de week. Dat hadden we van tevoren nooit gedacht. Diana en Eric gaan bijna dagelijks en de andere opa en oma komen ook vaak. We zetten bloemen neer en steken kaarsen aan. We hebben allemaal ons eigen lantaarntje. Er brandt altijd licht. En elk jaar op zijn verjaardag gaan we met het hele spul. Dan zetten we nieuw speelgoed neer en daarna nemen we een borreltje.’ Bert: ‘Je treft er ook altijd andere ouders.’ An: ‘Wonderlijk wat voor een contact daarmee ontstaat.’ Een man heeft zelfs een Bob de Bouwer voor Vasco

soortgelijk verlies hebben meegemaakt. ‘Een kennis heeft haar kind vlak na de geboorte verloren. Zij is 73. Dat kind zou nu al in de veertig zijn geweest, maar zij zit er nog steeds mee. Door de dood van Vasco kwam het allemaal weer bij haar boven. Ze zat hier te huilen dat indertijd haar baby al weggehaald was, toen zij de babykleertjes kwam brengen. Ze begreep niet dat ze dat goed gevonden had,’ vertelt An. ‘De inzichten in wat goed is voor de rouwverwerking zijn drastisch veranderd,’ aldus Bert. ‘Vroeger dacht men dat het beter was dat je het dode kind niet meer zou zien.’

Zware tijd

Tachtig procent van de relaties overleeft het verlies van een kind niet. Een van de redenen is dat mannen en vrouwen anders met het verlies omgaan. Dat verdriet is An en Bert bespaard gebleven. Zowel Diana als Eric hebben het wel heel moeilijk gehad na de dood van Vasco. ‘Vooral Eric is er bijna aan onderdoor gegaan. En toen hebben ze ook nog allebei hun baan verloren bij een reorganisatie. Ik moet zeggen dat we heel blij waren dat er een tweede op komst was. Want dat heeft ze er denk ik toch doorheen gesleept.’ Voor Bert en An is het verdriet van hun dochter, en dat machteloos te moeten aanzien, niet gemakkelijk. Grootouders lijden vaak dubbel: zowel om het verlies van hun kleinkind als om het verdriet van hun kind.

Schuldgevoel

Woede en verdriet zijn voor de hand liggende gevoelens, maar er is ook veel schuldgevoel, een heel normaal verschijnsel bij rouw. Bij alle partijen. An vertelt: ‘Diana heeft wel eens gezegd ‘Het lijkt wel of ik het ene kind heb moeten inleveren voor het

‘Voor ons blijft Vasco een peuter van tweeënhalft’

gefiguurzaagd, die staat er nu als tijdelijk grafmonument. Diana en Eric zijn er nog steeds niet uit wat voor grafsteen ze willen.’ Bert: ‘Het is toch vreemd hoe dat gaat. Naar het graf van mijn ouders gaan wij eens per jaar, mijn vader stierf toen ik acht was. Dat was een traumatische ervaring.’ Na een korte stilte voegt hij eraan toe: ‘Maar daar kom je overheen. De dood van een kind is het ergste.’ An: ‘Op de begraafplaats denk ik toch elke keer: je had hier niet moeten liggen.’

Lotgenoten

Niet alleen mensen die ook een kind of kleinkind hebben verloren zijn An en Bert tot steun, ook mensen die een

andere’. Tiago is twee maanden na de dood van Vasco geboren. Ook maakt ze zich wel eens zorgen of Tiago niet heeft geleden onder haar verdriet om Vasco’. Zelf voelt An zich ook schuldig, omdat zij drager is van de erfelijke ziekte van Vasco en Tiago. ‘Mijn andere kinderen hebben het niet. Maar Diana’s tweede zoon, Tiago, heeft het ook. Je kunt er oud mee worden als je het weet en er je leven op aanpast. Het is vooral belangrijk om regelmatig te eten. Maar het blijft toch angstig. Vooral bij een klein kind. Een kind dat kinderziektes krijgt, eet vaak niet.’ Ze bestudeert er alles over. ‘Het kan best zijn dat mijn broers het ook hebben. Maar die willen zich niet laten onderzoeken.’ Ze voegt er aan toe ‘Het zou zo fijn zijn om te

ik ben drager van die ziekte'

weten dat er iemand oud mee is geworden.'

Familiebanden

Het overlijden van Vasco heeft de familiebanden veranderd. 'We waren al hecht,' zegt An, 'maar nu zijn we nog veel hechter. Daar zijn we ontzettend dankbaar voor, want anders hadden we het niet gered.' Onze dochters trekken nu veel meer met elkaar op. Ze woonden naast elkaar, maar ze hadden eigenlijk niet zo veel met elkaar. Ze zaten ook in zulke verschillende levensfasen. Mijn oudste dochter had al jong drie kinderen en Diana, de jongste, heeft heel lang op Vasco moeten wachten. Zij zat met een baby toen de ander al pubers had. Maar door het verlies van Vasco zijn ze heel close geworden.' An aarzelt even: 'Maar het contact met haar broer is juist minder geworden. Die waren vroeger twee handen op één buik. Maar Diana voelt zich door hem nu juist minder begrepen.'

Emotioneler

Sinds Vasco's dood leven de Van Mechelens intenser. 'We zijn emotioneler geworden. Niet alleen in negatieve zin. We zijn ook eerder geroerd door mooie muziek of een film. Laatst zaten we in de auto te luisteren naar de cd die we gekregen hebben toen we vijftien werden. Onze oudste dochter zingt daar een nummer op. We zaten er allebei bij te grienen. Dat zouden we vroeger niet gedaan hebben.' An en Bert hadden voor Vasco's geboorte hun drukkerij verkocht en net een huis in Frankrijk gekocht. 'We hebben altijd met plezier gewerkt, maar we wilden meer tijd voor ons zelf, gaan genieten. Je doet je best om nog een beetje leuk te leven. We gaan naar verjaardagen, naar fitness, naar Frankrijk.'

'Vasco bezoekt ons'

In Ans' gedachten blijft Vasco een peuter van tweeënhalve. Bert: 'We denken weleens dat hij ons bezoekt.' An knikt: 'Dan horen we 's avonds een geklepper op de weegschaal.' Bert: 'En dan staat er echt niemand op. We zeggen dan wel eens tegen elkaar: dat is Vasco.' Hij aarzelt even. 'Maar dat weten we natuurlijk niet.' 'Ik hoop dat hij daar boven ergens is, dat hij rust gevonden heeft,' zegt An. Ze neemt een slok thee, zet haar glas weer neer en zegt 'We zouden natuurlijk kunnen uitzoeken hoe dat geklepper komt. Maar dat doen we toch niet.' Bert slaat zijn arm om Ans' schouder: 'We doen ook leuke dingen, hoor. Binnenkort zijn we vijftig jaar getrouwd.' Als hij mijn verbaasde blik ziet: 'Ja, we zijn jong begonnen.'

Uitvaartbegeleider Marjon Weijzen:

'Bij het overlijden van een kind moet er veel geregeld worden. Belangrijk is om de tijd te nemen om bij het kind te zijn. Er is vaak verdriet om de herinneringen die er nog niet konden zijn, omdat het leven zo kort is geweest. Vooral bij hele jonge kinderen is het belangrijk om tastbare herinneringen te bewaren. Gipsen afgietsels van voetjes en handjes. Foto's van het dode kind en de uitvaart zijn later voor de ouders en andere betrokkenen heel belangrijk. Als uitvaartbegeleider merk ik vaak dat mensen daar later behoefte aan hebben, hoewel zij zich dat kort na het overlijden vaak niet kunnen voorstellen. Iedereen verwerkt rouw anders. Bert en An hebben veel steun aan het graf van hun kleinkind, maar er zijn ook (groot)ouders die helemaal geen behoefte voelen om het graf te bezoeken. Wat iedereen wil, is dat het gestorven kind genoemd blijft worden.'

Meer uitvaartinformatie:

De Wending werkt in Midden-Nederland, maar er zijn meer uitvaartbedrijven gespecialiseerd in het begeleiden van sterfgevallen van kinderen. Kijk op www.uitvaartdewending.nl of www.anderzijds.nl.

Over rouwverwerking na de dood van een (klein)kind:

Landelijke Stichting Rouwbegeleiding (LSR): www.verliesverwerken.nl;

Vereniging Ouders van een Overleden Kind (VOOK): www.vook.nl;

Lieve Engeltjes, lotgenotencontactgroep via internet voor ouders waarvan een kind is overleden tijdens de zwangerschap, geboorte of op latere leeftijd: www.lieveengeltjes.nl.

Boeken over dit onderwerp:

Volwassenen: 'Schaduwkind' van P.F. Thomése, autobiografisch verhaal over het verlies van zijn babydochter. Uitgeverij Contact, ISBN 90 254 25 771, € 16,90.

Kinderen: 'Maar niet uit het hart' van Toon Tellegen, verhalenbundel met ontroerende, grappige en pakkende dierenverhalen over afscheid nemen. Querido, ISBN 90 451 00 207, € 9,95.